

1766.1

8

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA

DE

EFFECTV HODIERNO
PRIVILEGIORVM Aevi
ANTIQVIORIS

AD ILLVSTR. ART. VIII. §. 21. CAPIT. CAES.

QVAM

DEO AVXILIANTE

AVCTORITATE ATQVE PERMISSV MAGNIFICI
IVRECONSVLTORVM ORDINIS

PRO LICENTIA

SVMOS IN IVRE HONORES RITE AC
LEGITIME CAPESSENDI

DIE x. APRIL. MDGCLXVI.

PVBlico ATQVE SOLLEMNI ERVDITORVM EXAMINI
SVMITTIT

GEORGIVS ERASMVVS KOBES

NORIMBERGENSIS

SOC. LAT. ALTD. COLL.

ALTORFII

TYPIS IO. GEORGII MEYERI ACAD. TYPOGR.

P. 159

DE
DIPLOMATICA INVICEM IURIDICA
EFFECTU HODIERNO
PRIVILEGIORVM AAVI
ANTONIOVS

AD LEGVM ANTIQVAM IURIS
IN PRAESENTIA
AVCTORITATE AVTQVE TERMINO MAGNIFICI
IVRECONSULTORVM ORDINIS
PRO LICENTIA
SYMOSINI VBI NOBIS RITE AC
PRAESIDIUM CASSANOVS
DIE 14 APRILIS 1774
PUBRO AVTQVE RATIONE AVTQVE RATIONE
VERITATE
GEORGIVS ERASMVS KOBES
PRAESIDIUM CASSANOVS

AVTQVE AVTQVE AVTQVE
AVTQVE AVTQVE AVTQVE

PERILLVSTRIS
REIPVBLICAE NORIMBERGENSIS

SENATV I

SPLENDIDISSIMO

DOMINIS DOMINIS

DVVMVIRIS

TRIVMVIRIS

SEPTENVIRIS

CONSVLIBVS

MAECENATIBVS ATQVE PATRONIS

AETERNVM VENERANDIS

SPECIMEN HOC INAUGURALE

EA QVA PAR EST

ANIMI SVBMISSIONE

OMNE SIMVL FELICITATIS GENVS

APPRECATVS

D. D. D.

TANTORVM NOMINVM

CVLTOR OBSEQVENTISSIMVS DEVOTISSIMVSQVE

AVTOR RESPONSVRVS.

PR AEFATIO.

Cogitabisne forsitan, L. B. me temeritatis et insipientiae merito inculpari posse, quod iuvenili quamvis aetate, pagellas hasce in publicum proferre et eruditorum iudicio exponere non dubitaverim? Censebis forsitan me cupiditate inter autorum nomina referendi cogitationes, nescio, quas et quales, typis mandari curasse? Sed bonis, quaeso, utere verbis, L. B. Non autoris nomen, non vana honoris opinio, non temeritas, non lubrica aetatis cupido me impulit, quo speciminis profectuum meorum qualiumcunque conscribendi et in lucem edendi periculum fecerim. Lex est, quam observo, dum hoc molior opus. Nemini enim non notum est, quemlibet, qui summos iuris honores adipisci cupit, ad publicum quoddam suorum in eruditione profectuum specimen teneri

Allocutio ad
lectorem cum
explicatione
propositis

proferendum. Quum itaque meis convenire rationibus mihi videretur, pari modo, si vires sufficiant, ad summos iuris honores aditum quacere, illam legem praetergredi non potui. At enim vero diffiteri nequeo, meum diu hinc inde fluctuasse animum tam in ipso labore aggrediendo, quam in themate dissertationis eligendo. Vires enim huic negotio pares sufficere mihi partim non videbantur; partim materialium moles dissertatione elaborari atque illustrari dignissimarum mentem meam ita reliquit dubiam, ut, quo pedem figerem, plane ignorarem. Quum enim omnes fere iuris civilis materiae iamdudum ab eruditis illustratae sint, ita, ut penitus exhaustae videantur; thema quoddam iuris publici mihi tractandum sumere mecum constitui. Obvenit mihi hoc meditati propositum Cap. Caes. Art. VIII. §. 21. qui de effectu privilegiorum aevi antiquioris hodierno verba facit. Non quidem ignoro, in doctrina privilegiorum multos iam eosque Clarissimos Viros elaboranda aequae ac diiudicanda desudasse; aevi vero antiquioris privilegiorum usus hodiernus, me quidem sciente, in peculiari tractatu nondum fuit ventilatus. Generalia quidem privilegiorum non penitus silentio praeterii, sed Cap. I. brevibus tantum in eum adduxi finem verbis, quo inde melius ad specialia concludere potuerim. Cap. II. tractabit historicam disquisitionem privilegiorum, annexa in Cap. III. ventilatione quaestiones; num eiusmodi privilegia et hodie valeant? Sistet denique Cap. IV. brevem huius materiae applicationem ad privilegia patriae civitatis. Tu vero, humane lector, has juveniles primitias aequi bonique consule, easque non tanquam viri proventae in iuris prudentia cognitionis, sed potius scientiarum cupidi juvenis opus diiudica.

Vale et auctori fave.

CAP. I.

CAPVT I.

§. I.

Inter uaria, quae de privilegijs in ge-
 nere tractari suserunt, ea, quae
 definitionem eorum, diuisionem, in-
 terpretationem, amissionem seu in-
 teritum respiciunt, vel parum cura-
 mus, vel tantum ea nobis seligere
 licebit, quae modo casui nostro illustrando in-
 teruiunt, modo maioris in foro habentur mo-
 menti.

Capitis primi
 obiectum.

§. II.

Privilegium, vi etymologiae vocis denotat
privam legem, id est, legem, quae certam aliquam
 personam sive rem specialiter concernit, quaeque
 respectu huius vel personae, vel causae, quidquam praeter
 ius commune in se continet. Equidem intuitu
 privilegiati privilegium proprie legem dicere nolim,
 siquidem is, cui aliquid indultum est, iuri et praerogativae
 pro se introductae renunciare potest, id quod tamen vix ac ne
 vix quidem continget; respectu uero aliorum naturam legis
 privilegium induit, cum nemo privilegiatum in iuris sui exercitio
 turbare

Etymologia
 vocis.

turbare impune possit, quippe quod ex fonte or-
nis in civitate maiestatis suam traxit originem.

§. III.

Privilegi-
orum divisio.

Varias inter privilegiorum divisiones prima nobis occurrit illa toties quoties iam disputata distinctio in favorabilia et odiosa. Privilegia saepius sub nomine beneficii occurrere nemo negabit, ut ut etiam tali nomine insigniuntur in l. penult. ff. de const. Princ. Sed et odiosorum privilegiorum in legibus Romanis mentionem fieri, patet ex l. 1. ff. d. tit. Collatis hisce igitur duabus legibus, luce meridiana clarius patebit, adductam divisionem firmissimo niti legum fundamento. Neque illa mutata rei publicae Romanae forma in desuetudinem abiit, quum in l. 11. §. fin. ff. de his, qui sui vel al. iur. sunt. Hadrianus, et in l. 20. Cod. de poen. Theodosius eiusmodi constitutiones odiosas promulgaverint, quarum ultimam quoque allegat Illustr. quondam Heineccius in Antiquit. Rom. Lib. I. Tit. XI. §. 60. Temporis successu vero privilegia magis ad favorabilia restringi coeperunt, ita, ut privilegiorum odiosorum denominatio fere evanuerit; etsi in dubium vocari haud possit, quin principi, qui potestate leges ferendi gaudet, non vero iudici, qui leges tantummodo interpretatur, poenae exacerbatio pro re nata competat, per l. 162. ff. de R. I.

§. IIII.

Materiae an-
tecedentis
continuatio.

Privilegii favorabilis subdivisio in personale et reale itidem multis in foro litigiis et tricis est obno-

obnoxia. Quidam enim praeter reale et personale aliud adhuc mixti generis privilegium statuunt, personae quidem, sed intuitu rei concessum, id quod vero ad personalia exinde referendum censemus, quia cum persona expirat. Alii in rem inanimatam privilegium non cadere posse asserunt, et privilegia realia nomine incertae personae concessorum insigniri amant, tanquam ad possessorem rei quemcunque transeuntia. Opinio illa, qua in dubio privilegia personalia pro gratuitis, realia vero pro oneroso titulo acquisitis praesumi debent, multis rerum usui haud adaequata videtur, cum modus acquiriti privilegium ipsius naturam non mutet.

§. V.

Praeterea concessio privilegiorum vel spontanea vel ex praecedente facto derivanda novam ipsorum divisionem effecit in gratiosa et conventionalia, illa sola principis gratia ac mera voluntate suffulta, haec praecedenti titulo et conventionione fundata. Quorum in numerum secundum D. D. sententiam etiam referuntur privilegia propter bene merita obtenta, quae quasi aliqualem pacti naturam induere, ideoque ob quandam obligationem naturalem illis propriam, pro lubitu concedentis revocari non posse videntur. Doctrinae huius materiam solide et nervose discussit G. G. Follenius in diss. Praef. Clariss. Schaumburgio habita, cui titulus.

„ Natura privilegiorum tam gratiosorum quam
 „ conventionalium ex genuinis fontibus exhibita,
 „ 1736. 4.

Alia privilegiorum divisio.

B

§. VI.

§. VI.

Discrepantia
privilegio-
rum ab eo-
rum affinis.

Quum vero non sufficiat, rei cuiusdam natu-
ram penitus nosse, sed necesse quoque habeatur
ipsam ab aliis, inprimis quodammodo convenien-
tibus discernere; iuvabit saltem, in transitu quo-
que hic iuris singularis et privilegii discrepantiam
et aliorum ipsius affinium eruere. Iurium singularium
exempla evidenter nos edocent, ea semper certum
quoddam genus hominum respicere; sic exceptio
SC. Macedoniani filiosfamilias, SC. Velleianum mu-
lieres tantum concernit, beneficium competentiae
certum tantum hominum genus adversus instantes
creditores munit; Privilegium non item, quod sin-
gularem personam sive rem afficit. Quae iura sin-
gularia, utpote corpori legum iam insertae leges
ulteriori probatione non indigere, exinde patet,
quia ad omnium notitiam pervenisse censentur;
privilegia vero non tam sollemni ritu promulgari,
sed potius curae et custodiae privatae mandari so-
lita merito probanda veniunt, quia non ad aures
singulorum pervenisse praesumuntur. Ultimum in-
ter singularia iura et privilegia discrimen in eo con-
sistit, quod iura singularia ad heredes transire, pri-
vilegia autem ad heredes non extensa tantummodo
offibus privilegiati inhaerere dicantur.

§. VII.

Continuatio
materiae an-
tecedentis.

Devenimus nunc ad distinctionem pacti et pri-
vilegii. Respectu quidem dantis et acquirentis pri-
vilegium interdum pacti naturam assumit, in
primis

primis privilegium conventionale, quod ob naturalem ipsius obligationem a concedente temere revocari nequit; respectu vero aliorum privilegium non pactum, sed potius lex appellari debet, quam violare nemo subditorum impune poterit. Differt itidem privilegium a dispensatione et ab interpretatione restrictiva, utpote quae constitutiones legem iam latam supponunt; quum novae legis vicem sustinere privilegium, sit manifestum.

§. VIII.

Interpretationis studium ICTo dignissimum, quin imo utilissimum. Quid conducit legum mo-^{De interpretatione legum in genere.} lem nosse? Quid juvat, Iurisprudentiae partes singulas exhaustisse, nisi scientia eas ad factum applicandi fuerimus imbuti. Iustitia sine applicatione umbra est, cum applicatione vero finis ille unicus atque praeclarus Iurisprudentiae dignoscitur. Non scholae solum, sed vitae discendum est. Nihil sane profecimus, si solummodo doctrinas Iurisprudentiae menti nostrae imprimere fuerimus solliciti. Eas ad facta obvenerit applicare oportet. Nonne ex hisce praestantia studii hermenevtici se manifestat? Nonne veritat consentaneum est, ICTum studio hoc absque magno sui ipsius et reipublicae incommodo carere non posse? Illud enim praecepta nobis tradit, quomodo sensum legis eruere, eamque ad facta rite applicare debeamus. Legislator, status publicus, temporis circumstantiae, populi mores, regionum situs, regiminis forma, rerum vicissitudines, hic

in considerationem veniunt. Viam in hac scientia, monstravit Cel. Eccardus in Hermenevtica Iuris. Quum igitur interpretatio tam multum faciat ad eruendum legis sensum, quid mirum, si et in materia de privilegiis, quae legis specialissimae naturam nanciscuntur, usus praestet maximos.

§. VIII.

In specie de
privilegio
rum interpre-
tatione.

Regulae istae Hermenevticae, quas Philosophia rationalis nobis suppeditat, non penitus praetereundae, si de explicando quodam privilegio quaestio instituatur. Primas tenet interpretatio authentica, quae maximam aspergit lucem in sensu dubio legis, si fieri potest, semper adeunda, licet non negandum sit, ex hoc authentica interpretatione novam haud raro oriri legem adeoque interpretationis nomine vix insigniri posse. Usualis interpretatio nostra quidem sententia in eo tantum casu locum invenit, si privilegium praerogativae pluribus competentis facit mentionem. Doctrinalis vero interpretatio privilegiorum multa in forum invexit litigia. Illa vel solum occupata est circa sensum grammaticalem, qui vero in privilegiis, in primis aevi antiquioris saepius difficillimo explicatur labore, cuiusque regulas tradit ars diplomatica; vel versatur in extensione sive restrictione iuris concessi. In posteriori casu caute et cum distinctione procedendum esse, omnes Icti uno fere ore consentiunt. Si duae personae, quas privilegium tangit, concurrunt, illud latissime interpretandum esse praecipit l. 3. D. de const.

const. Princ ex ea forsitan ratione , quia Princeps concedens privilegiato praerogativae et gratiae quid largiri voluisse praesumitur. Tertio vero concurrente stricte interpretari volunt DD. privilegia , quia non licet de interesse tertii cuiusdam innocentis pro lubitu disponere. Ceterum nobis non plane iniquum videtur , si in interpretatione privilegiorum regiminis formae ratio habeatur. Posteriorem itaque regulam nunquam fere in iis imperii formis fallere aestimamus , in quibus aequitas et summa in conferendis commodis moderatio prima utilissimaque norma habetur. In statu vero Monarchico hanc regulam interdum exceptionem absque iustitiae detrimento admittere ideo censemus , quia hic status sine incitamento ad gloriam , quae vero in praerogativis prae aliis constant , vix quidem sustineri queat.

§. X.

Modus acquirendi privilegia pro nostro instituto satis iam expositus esse nobis videtur , ubi de ^{Acquisitio} privilegiorum ^{privilegi-} ^{orum} divisione verba fecimus. Facillime enim ex adductis concludere licet , omnia privilegia vel ex sola Principis gratia profluere , vel facto privilegiati antecedente niti. De acquisitione privilegiorum per praescriptionem vix dubitandum est , modo diuturni mores et tacitus Principis consensus probari possint , vetustas enim legis vicem tenere dicitur , in L. 1. §. f. ff. de aq. et aq. pluv. arc. Sufficit indulgentiam Principis saepenumero uni ^{prae}

prae altero tacite quid impertiri, quamvis praescriptionis vox non semper adhibeatur.

§. XI.

Quis concedere possit privilegia et in quantum.

Omnis is denique concedit privilegia, qui potestatem legum ferendarum habet, quae in imperio Romano per Legem Regiam Principibus populi Romani data fuerat. In Germania Imperator vi reservati privilegia concedit per universam Germaniam valida, si modo in Imperii detrimentum non tendant, vel iura statuum iis laedantur. Vid. Pffeffing. in Vitr. illustr. Tom. III. 2. §. 60. a. 283. Tom. III. 17. §. 68. a. 1236. b. 1237. ibid. §. 68. a. e. 1236. 1237. add. Moser in diff. de potestate Imperatoris circa concessionem privilegiorum. cf. de Selchovy in oratione de iure Imperatoris circa concessionem privilegiorum in territoriis statuum. Vid. quoque Perill. L. B. de Senkenberg in der Einl. zur ganzen in Teutschland üblichen Rechtsgelehrsamkeit, Cap. v. §. 115. Pari ratione status imperii intra districtus sui fines privilegia impertiuntur, quia haec potestas in superioritate territoriali cuicunque imperii statui propria continetur.

§. XII.

De amissione, revocatione et confirmatione privilegiorum.

Nihil iam superest, quam ut paucis de amissione privilegiorum disseramus. Necesitas summa, rei utilitas publicae, saepius effectum privilegiorum tollit secundum canonem: Salus publica suprema lex esto. Sed et aliis modis privilegia interdum extinguuntur. Si sit privilegium ex mera concedentis

dentis gratia profectum , per revocationem finitu ;
 quamvis dignius et magis decorum sit , etiam gra-
 tiosa privilegia semel concessa facile non revocare.
 Privilegia conventionalia revocationem non teme-
 re admittunt , quoniam in contractus transeunt nat-
 turam. Renuntiatione porro privilegia destruuntur ,
 quae expresse se exerit actum privilegio ad-
 versantem committendo. Tacita renuntiationo vel
 in non usu vel in abusu consistit , in quo casu pri-
 vilegia interire dicuntur. cf. Perill. Lib. Baro de
 Senkenberg. l. c. §. 120. Vid. hic Ill. a Leyser in
 Medit. ad ff. Spec. XI. cf. Reinhart de eo , quod
 circa amissionem iurium et privilegiorum per non
 usum iustum est , Erfordiae , 1734. Privilegium
 temporis spatio restrictum tempore finito expirare ,
 omni caret dubio. Itidem res se habet , si privi-
 legium ob certam qualitatem , quae postea existe-
 re desit , concessum fuerit. Morte tandem pri-
 vilegiati omnem effectum amittit privilegium , pa-
 riter ac interitu rei , cum sine subiecto privilegium
 constare nequeat. An vero mors concedentis pri-
 vilegium subvertat , alia est quaestio ? Icti con-
 sultissimi in hac materia negativam sequuntur , et
 revocationem requirunt. Certe precarium ex mera
 dantis liberalitate profectum , morte eius infecuta
 nihilominus durat p. L. 8. §. 1. l. 12. §. 1. ff. de pre-
 car. Quidni et idem de privilegiis dicendum ? Ex
 his quoque quaestio decidi poterit , an confirmatio
 successoris sit necessaria ? Et facile apparet , eam ne-
 cessitatis non esse , in primis in successore univer-
 sali ; in particulari eam suadet prudentia , quamvis
 et

est enim
 in quibus
 in quibus
 in quibus
 in quibus

11 1125

et haec regula interdum exceptionem patiat. cf. hic Schvveder in diss. de confirmatione iurium et privilegiorum ab Imperatore statibus et aliis imperii membris facienda. Tub. 1720. Perillustr. L. B. de Senkenberg distinguit hic inter privilegia und den **Erwigen Gnaden**, harum confirmationem non necessitatis esse censet l. c. §. 116. Speciem amissionis privilegii momentanea involuit casus ille, ubi duae personae eodem privilegio munitae concurrunt, modo privilegia sint aequalia, nec unum fortius aut potentius altero. In fine notandum, quod ad effectum privilegiorum statuum imperii, ipsorum insinuatio in Camera Imperiali, et quidem originalis fieri debeat.

§. XIII.

Capitis Imj
Epilogus, qui
catalogum
scriptorum
de privilegiis
indicat.

Sufficiant haec de generalibus privilegiorum tractationi nostrae introductionis loco, praemissa. Qui plura de hac materia nosse cupiunt, adeant sylvam scriptorum, quam pandit Biblioth. Lippen. Tom. II. pag. 210. sqq. cf. quoque Biblioth. Iurid. Generalis Tom. II. p. 709. sqq. Nos nunc potius ad applicationem eorum accingemus, dum Art. Cap. nov. VIII. §. 21. erimus pro virium modulo dilucidaturi.

CAP. II.

CAPVT II.

§. I.

Si praeunte nobis citato Capit. Caesareae loco effectum hodiernum privilegiorum aevi antiquioris determinare volumus, maxime necessarium nobis videtur, disquisitione brevi historica tempus eiusmodi privilegiorum prius eruere, quam ipsorum usum hodiernum demonstrare.

Capitis II. d. obiectum.

§. II.

Ipsa Capitulationis Caesareae verba iam nobis adaequatam eorum definitionem suppeditant. Augustissimus enim promittit, se status imperii in exercitio eorum tuturum fore privilegiorum, quae eo tempore concessa fuere, „da der Churfürsten „Consens per pacta et Capitulationes noch nicht also „eingeführet oder nöthig gewesen. „ Multum ideo hic interest, illud tempus determinare, ex quo Imperatores Capitulationibus et Pactis in privilegiis et praerogativis concedendis fuerunt adstricti. In quo negotio multum iuvabit, qualitates et proprietates primaevarum rerum publicarum summaeque potestatis in istis ortum atque incrementa paulo distinctius contemplari.

Tempus privilegiorum ex ipsis Capitulationis verbis determinatur.

§. III.

Certe, si paullisper ad rerum publicarum originem respicimus, considerari meretur quod

Brevis meditatio de origine rerum.

publicarum quod multa praeterierint secula, donec homines
 eorum unius voluntati penitus subiecissent. Primitus
 quidem aderant societates, aderant quaedam vin-
 culum, quae necessitudo imposuerat. Vitae socia-
 tionis, ad quam regimi-
 nis formam
 primaevae
 res publicae
 sint reputan-
 dae,
 bilis commoda, res secundae aequis divisae par-
 tibus, mutuuum in vita humana auxilium id sua-
 ferant, etsi nullus agnoverat superiorem, nullus
 aestimaretur inferior. Diu obtinebat status aequa-
 litatis, leges tantummodo naturales vigeabant. Tem-
 poris vero successu mox seniorum familiae auto-
 ritas, mox virtus, vitae commoda, novarum
 denique terrarum plantatio imperium effecere.
 Oriebantur exinde status publici qui Monarchiae,
 quamvis admodum limitatae commode dici possent.
 Eiusmodi rerumpublicarum originem suo ipsius in-
 genio solide monstravit v. Justi in der Natur und dem
 Wesen der Staaten Cap. 1. von dem Ursprunge der Re-
 publicken.

§. IV.

Forma Mo-
 narchiae
 apud veteres
 Germanos.

Quid ergo mirum, si et maiores nostri suis
 Principibus indefinitam imperandi potestatem non
 concessissent? Tacito enim si fides habenda in Cap.
 7. de mor German. non infinita regibus apud ve-
 teres Germanos erat potestas, sed exemplo poti-
 us, quam imperio regebant; puniendi potestas
 erat penes sacerdotes, per quos Deo imperante
 quid expediri credebant. Reges et Principes tan-
 tummodo proponebant et suadebant teste eod.
 Tac. c. 1. Cap. II. Bellis tantummodo obortis ma-
 gistratibus ius vitae et necis in subditos compe-
 tebat,

tebat, Caes. de bello Gall. Lib. VI. id quod etiam ad iussu Ducis eo melius exequenda inserviit.

§. V.

Sed pro rerum humanarum vicissitudine Ger-<sup>Apud recen-
tiores,</sup>mani deinde ab antiquis agendi et imperandi nor-
mis deflectere non dubitabant. Tempore iam Ca-
rolingicorum Germania formam Monarchicam
pactis etfi limitatam induit, in beneficiis tamen
largiendis penitus fere indefinitam. Quae regni
Germanici aytonomia, temporis progressu tanta
cepit incrementa, ut exinde tandem superioritas
territoralis, qua status imperii hodie praediti sunt,
oriretur. Hoc quidem non uno aut altero tempo-
ris momento factum fuit, sed paulatim status im-
perii per privilegiorum acquisitionem partes supre-
mae potestatis sibi conciliarunt. Praestantissima
status obtinuerunt privilegia Sec. XII. XIII. XIV. qui-
bus Impp. gratiosissimi et statibus maxime propitii
regni gubernacula gessere. Duravit haec statibus
imperii saluberrima Imperatorum libertas aequae ac
liberalitas usque ad Carolum quintum, qui iuxta
vulgarem sententiam primus omnium Capitulatione
sollemni cum statibus pacifcebatur, et inter alia
etiam promittebat, se nullam in praemiorum et
praeeminentiarum collatione amplius profusionem
fore commissurum, praesertim in privilegiis, quae
ad iura statuum cum Imperatore communia, maxi-
me in Comitibus peragenda pertinent, quamvis
negandum non sit, collationem omnium in im-
perio dignitatum et praerogativarum in genere ad
C 2 huc

huc hodie reservatum permanere Augustissimi. Secundum vulgarem opinionem quidem Carolo V. Capitulatio prima tribuitur, dissentit vero hac in re Perillustis L. B. de Senkenberg, asserens Imp. Rupertum iam sollemni Capitulatione se imperio obligasse in der Einl. zu der ganzen in Deutschland üblichen Rechtsgelehrsamkeit, Cap. V. §. 57.

§. VI.

Propior privilegiorum aevi antiquioris determinatio,

Ex his nunc adductis clarius patefiet, in quae tempora incidant ea aevi antiquioris privilegia, quorum mentionem facit Capitulatio Caesarea. Ipsissima pacti Augusti verba, quae iam adduximus, nobis indicant, omnia ea privilegia huc referri debere, quae status, antequam Imperatores per Capitulationes fuerant adstricti, impetrarunt. Haud temere itaque ii nobis concludere videntur, qui hanc Epocham usque ad tempora Caroli V. extendunt; prima enim illa, quam Ipse sacramento confirmaverat, fuit sollemnis Capitulatio. Ab eo etiam tempore status imperii superioritatem territorialem sibi vindicare contendebant, quam antea ex omni parte integram acquirere sibi non potuerant.

§. VII.

Transitio ad usum hodiernum eiusmodi privilegiorum.

Disquisitione historica nunc praemissa, transimus ad quaestionem: num et quatenus eiusmodi privilegia adhuc hodie exerceri possint? In qua tamen quaestione altioris indaginis discutienda lectoris humanitate et aequitate freti quantum vires suffecerint, pauca proferemus.

Cap. III.

CAPVT III.

§. I.

Vsum hodiernum privilegiorum aev antiquioris definituri prius investigabimus, quid causam huic quaestioni dederit. Quum enim a temporibus sollemnium in Germania Capitulationum Impp. ex ea forte ratione in privilegiorum concessione restricti fuissent, quod status imperii, qui tum temporis superioritatem territorialem iam acquisiverant, in iuribus suis facile laedi potuissent; reliqui status, qui sua privilegia a divae memoriae Impp. modo legitimo acquisiverant, merito de ipsorum amissione fuerunt conquesti. Iniquum enim ipsis videbatur, novam legem ad illa tempora referre, quo nulla aderat superioritas territorialis, nullumque in hac re Impp. coercere potuit vinculum.

Obiectum huius capituli cum formatione status controversiae.

§. II.

His itaque statibus in alleg. Capitul. Caesaraeae articulo prospectum fuit verbis: „Doch soll benenigen Privilegien, welche Churfürsten, Fürsten und Stände zc. zc. hierdurch nichts praeiudiciret oder benommen, sondern von Römischen Kaysern auf gebührendes Ansuchen confirmirt und die Stände dabey ohne Eintrag männiglich gelassen, und auf deren Anruffen nachdrücklich geschühret werden.“ Quam imperii legem, uti aequitati naturali convenientissimam et

Quibusnam statibus per Capitulationem prospectum fuerit?

adhuc hodie obtinere apud omnes negotiorum publicorum non plane expertes constat.

§. III.

Capitul. Cae-
sareae ad ho-
diernam im-
perii formam
applicatio
cum ponde-
ratione status
regni Ger-
man, antiqui.

Caute tamen et prudenter in huius legis applicatione ad facta statuum imperii procedendum esse, nemo negabit, qui bene norit, quam multum distet hodierna imperii Germanici facies ab antiqua illa et morum ruditate et scientiarum tenebris obscurata forma. Plura penitus indefuetudinem abierunt. Plura hodie salva cuiuscunque status imperii iustitia exerceri nequeunt, quum introducta superioritate territoriali statum imperii in exercitio iurium territorialium turbare impune haut liceat. Quam multum igitur distant haec tempora ab illis, ubi status imperii nondum tanta ceperant incrementa, ubi Germania Monarchicam prae se tulerit formam, quae hodie ex quorundam sententia variis modis et circumstantiis limitata videtur, cuius autem rei disquisitio ad meum institutum non pertinet. Exinde tamen non sequitur privilegia illis temporibus obtenta vix hodie penitus exerceri non posse, quum negandum non sit hermenevticam iuris sanis rationis principiis suffultam et ex antiquiorum temporum circumstantiis desumptam in eorum applicatione normam atque fundamentum agendi constituere.

§. IV.

Regulae tan-
tummodo ge-
nerales de

Difficillimum quidem foret, regulas de horum privilegiorum applicatione et interpretatione ad
singu-

singulos casus obvenientes applicabiles suppeditare; minima enim circumstantia variat rem, ita ut plurima huius materiae momenta prudentiae interpretatoriae debeant relinqui. Iuvabit tamen, cautelas quasdam generales hic addere, quibus probe perquisitis, facile casus speciales diiudicandi erunt. Generalissimas de hac materia observationes exhibuit ingens illud Goettingensium decus, Illustr. Puetterus in Elementis iur. publ. pag. 155. „ Quoties, inquit, agitur de iure ex facto Imperatoris superiorum temporum acquisito, semper illud ex eo tempore, quo hoc contigit, ex statu potestatis eius aevi considerandum est.“ Quibus verbis Illustr. Auctor indicare voluit, privilegia antiqua non secundum statum Germaniae hodiernum, sed eius temporis, quo concessa fuerunt, esse diiudicanda. Pari modo rationes Idem subduxit c. l. §. 463.

huiusmodi
privilegiis
suppeditari
possunt,

§. V.

Rem totam ad primaria sua Capita redegit Vir quondam Consultissimus, Reipubl. Patriae Consilius Cel. Loehnerus cuius memoriam eximita de orbe litterato, quam de Almā Patria merita nunquam intermori patientur in selectorum Iuris universi Parte I. pap. 37. sqq. Verba quidem ibi facit Vir celeberrimus tantummodo de privilegiis civitatis Norimbergensis, sed ipsam rem ad alios status imperii, ad Comites, Praelatos, item ad Nobilium immediatorum corpus applicari posse facile patet. Ea omnia enim, quae de privilegiis

D. Lochneri
a sententiae de
hac materia
allegatio.

giis civitatis Norimbergensis in genere dici possunt, quadrant quoque ad aliorum statuum et membrorum imperii privilegia aevi antiquioris. Sed paucissimis tantum verbis audiamus ipsius Clariss. Auctoris argumenta, quae contra objectionem, quae omnia privilegia salvo iure tertii intelligenda esse praecipitur, solida sua ipsius eruditione protulit. Recte ille eximit ab hac regula privilegia ista antiqua, quae Art. 8. §. 21. Cap. Caes. concernit, quaeque ante initas imperatorum cum statibus Capitulationes ipsis fuerunt concessa. Haud inique porro supponit, ius hoc tertii iam existere debuisset tempore impetrati privilegii; nullum namque hic locum inuenit retractio. Afferit denique non temere, saepius nomine privilegii id insigniri, quod potius confirmatio privilegii iam exerciti appellari debeat. Ceterum terminum huiusmodi privilegiorum extendit usque ad tempora Leopoldi, dum huius et Caroli V. Capitulatio non universum imperium spectassent, et in specie posterior tantummodo statum quietum Germaniae pro obiecto habuisset, etsi hoc argumento communi DD. opinioni non fuerit adstipulatus.

§. VI.

Conclusio ex
praecedenti-
bus §§phis
formata.

Stat itaque et hodie firmus atque inconcusus Privilegiorum antiquiorum in Germania usus. Capitulatio Augustissimi hoc praecipit; Ius et aequitas in id consentiunt. Omnia enim beneficia secundum concessionis tempus sunt diiudicanda. Nulla hic temporis retractio cogitari, nedum adhi-

hiberi potest. Sit imperii status in praesenti mutatus, sit is, qui mihi beneficium obtulit, in praesenti pacto et legibus obstrictus, nihil hoc nocet. Sufficit enim, me hoc beneficium legitimo modo acquisivisse, eiusque acquisitione neminem laesisse, possessione quieta neque interrupta illud exercuisse. Porro, si tollas in Germania privilegiorum antiquiorum usum, quid statibus imperii remanebit? Nihil, nisi superioritatis territorialis umbra. Nonne eminentiora statuum iura eius aevi privilegiis nituntur? Nonne is, qui horum usum exterminare studeret, simul etiam hodiernam imperii Germanici formam pervertet? Nonne ipsissima legis Imperialis verba pedibus prosternet? Ipsam pacem, quietem aequalitatem, e Germania mihi tollere videtur, qui privilegiis antiquis usum hodiernum denegare audeat, quum ipsorum vigore quilibet imperii status suis fruatur commodis, praerogativis, praecipientiis. Si status semper bonum et aequum ante oculos habeant, ex horum privilegiorum usu nullum toti eveniet Germaniae damnum; imperium ipsum potius crescet, florebit, stabilietur, firmabitur.

C A P V T III.

§. I.

Coronidis loco liceat nobis ea, quae hactenus allata fuerunt, ad dulcissimae patriae statum publicum ^{Civitas Norimbergensis gaudet,} cum

multis privi-
legiis et re-
centioris et
antiquioris
aevi.

cum paucissimis inde deductis argumentis, pro vi-
rium sufficientia applicare. Neminem fugit No-
rimbergam inclytam S. R. I. liberam civitatem in-
ter praecipuas Germaniae urbes referri. A longis-
simis enim temporibus constat, eam indissolubili
cum Caesare et imperio nexu fuisse copulatam.
Tam externam, quam internam faciem celeberrimae
huius urbis solide et accurate describit Wagenseil. in
commentario de civitate Norimbergensi. Inter
alios characteres, qui hanc urbem inclytam reddunt
atque praecalam, haud minimam efficit partem
moles illa privilegiorum, quam ab Imperatoribus
medii aevi obtinere. Corpus horum privilegio-
rum, ut et recentioris temporis collegit, atque
doctissimis annotationibus illustravit Vir encomiis
nostris longe superior, Reipublicae patriae quon-
dam a Consiliis, Celeberrimus Woelkerus in hi-
storia Diplomatica Norimbergensi, quae catalo-
gum absolutissimum omnium omnis aevi privi-
legiorum civitati Norimbergensi gratiosissime in-
dultorum continet.

§. II.

Num illa haec
hodie exer-
cere possit?

Nullum itaque dubium remanet, quin et
privilegia medii aevi civitati Norimbergensi com-
petentia hodiernum sint valitura. Quae enim de
omnibus imperii statibus valent, nec huic urbi
denegari possunt. Quin et ipsius privilegia a suc-
cedentibus imperatoribus iterata vice confirmata
reperimus. Civitas patria acquisivit illa modo legi-
timo, hucusque fortiter exercuit, impetravit
illa

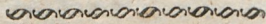
illa eo tempore , quo Imperatores Germani pro
lubitu statibus gratiam , praerogativam , privi-
legium largiri poterant , et re vera fuerant
largiti.

§. III.

Quibus ita comparatis facili negotio inde Seque in il-
lorum usu
tueri.
deducitur , maximo semper iure civitatem Norim-
bergensem se in eiusmodi privilegiorum usu tu-
eri. Sit , quod invidia , aemulatio , odium illis
derogare audeat ; nihil refert. Respublica patria
sub Augustissimi clypeo illa tranquille exercere
poterit atque servare.

§. IIII.

Plura quidem tam de applicatione generali , Epilogus.
quam speciali loci nostri Capitulationis Caesa-
reae addi potuissent sed temporis angustia , ur-
gensque necessitas , specimen hoc inaugurale
defendendi , hunc laborem artis adeo li-
mitibus circumscribit , ut illi hic finem imponere
uberioremque huius argumenti explicationem op-
portuniori forte tempori relinquere debeamus.
Interim Divino Numini summas persolvimus gra-
tias , quod uti in vitae Academicae curriculo
nobis adesse , ita et in hoc negotio , suo ipsius
praestantissimo auxilio , benignissime nobis
succurrere voluerit.

Non pereunt prorsus, quae prisco contulit aeo

Gratia, sed sero tempore firma ualent.

Ardua quae tentas atque ampla negotia, sollers

Discutis: in magnis et uoluisse sat est.

Infit ut in cunctis, Themidis dulcissime alumne,

Quas tractas, rebus gratia firma, precor.

Ita

promeritis honoribus

PRAESTANTISSIMI

DOM. CANDIDATI

L. V. Q. applaudit

IOH. BERNHARD. HOFFERVS, D.

h. t. collegii Ictorum Decanus.

Iam

Iam TE, KOBESI, extollit uirtusque, decusque
 quod Themis alma suis splendida ferre solet.
 Sic TE, sicque TVAM doctrinam laude ualentem
 eximium nomen prosperitasque manent.

Praefantissimo
 DOM. CANDIDATO

haec
honoris et amicitiae causa iure
meritoque dabit

IOH. ANDR. MICH. NAGEL,
 P. P.

*****o*****

PRAENOBILISSIMO
 ATQVE DOCTISSIMO
 KOBESIO

S. P. D.
 HARTLIEB. Opp.

Quam de eximia TVA doctrina in priuatis congressi-
 bus satis abundeque mihi cognita semper fovi opinionem,
 eam nunc mihi publice declarare licere, eo impensius laetor,
 quo magis hoc pectus ab omni adulationis suspicione liberum et
 TV facile intelligis, nec TVAS virtutes immeritis laudi-
 bus posse celebrari, sciunt omnes, qui ingenii TVI prae-
 stantiam, studiorumque rationem dexterrimam a TE initam,
 non nesciunt. Nempe TE ex eorum numero semper fuisse
 constabat, qui Diuae Themidos castra non uilis lucelli spe

D 3. for-

Gratulor **TIBI**, **PRAENOBILISSIME** atque **DOCTIS-**
SIME DOMINE CANDIDATE, Amice Honoratissime
 ex intimo cordis, ob laborem, quem suscepisti, praeclarum, felicis-
 sime finitum, quem assensus eruditorum comitatur. **DEVS.**
T. O. M. ut adhuc studiis **TVIS** laude dignissimis adfuit,
 quoque in posterum omnibus **TVIS** conatibus et laboribus
 adspiret, **TE**que omnigena felicitate coronet. **Vnicum** ad-
 huc appono: ut fauere pergas

TVO

obseruantissimo

IO. GEORGIO VILLFORTH,

Vlmens.

Iur. Cult. Oppon.

sordida inducti, sequuntur, sed ingenium optimis artibus excultum communi utilitati ita deuotum, ut nec minus disciplinarum nostrarum dignitatem et incrementa sibi curae esse ostendant. Hinc ingens se mihi campus in laeas TVAS excurrendi panderet, nisi quae TVA est modestia, quamuis debitas, recusares. Itaque, quod unum affectui meo relinquere uoluisti, honores, quibus TE dignissimum elegantissimo hoc libello demonstrasti, ex animo TIBI gratulor. Felicem uero patriam, cui talis ciuis redderis, quem legum suarum aequum pariter callidum aestimatorem spe non incerta aut uana praesumere debeat. Huic Tu curas, huic labores lubentissimo animo consecrabis, nec certe merita TVA splendidis praemiis, iustaque uirtutum ac doctrinae praeclarae mercede carebunt. Ceterum persuasum uelim TIBI babeas, nihil unquam mihi accidere posse exoptatius, quam si me amicitia TVA, quam per breue tempus TECVM mihi colere dabatur, in posterum quoque persequi benigne uolueris. Vale.

DI faciant KOBESI, TVIS ut honoribus annos
Et uitae meritis praemia digna feras.

Ita
Praenobilissimo ac Doctissimo
DOMINO
GEORGIO ERASMO KOBESIO,
I. V. Candidato dignissimo,
egregium studiorum Specimen et honores
promeritos gratulatur
CAROL. ALEXAND. FAVLWETTER.
Norimb. Philos. et I. V. Stud. nec nox Soc.
lat. Altdorf. Sodalis, Opponentis. Gra-

ULB Halle

3

002 408 120

P. 158

1766.1

8

Q. D. B. V.

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA
DE
EFFECTV HODIERNO
PRIVILEGIORVM Aevi
ANTIQVIORIS

AD ILLVSTR. ART. VIII. §. 21. CAPIT. CAES.

QVAM

DEO AVXILIANTE

AVCTORITATE ATQVE PERMISSV MAGNIFICI
IVRECONSULTORVM ORDINIS

PRO LICENTIA

SVM MOS IN IVRE HONORES RITE AC
LEGITIME CAPESSENDI

DIE X. APRIL. MDCCLXVI.

PVB LICO ATQVE SOLLEMNI ERVDITORVM EXAMINI
SVM BMITTIT

GEORGIVS ERASMV S KOBES

NORIMBERGENSIS

SOC. LAT. ALTD. COLL.

AL TOR FII

TYPIS IO. GEORGII MEYERI ACAD. TYPOGR.

